

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/58/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3120204659
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 09. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2022:3120204659.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho, sudkyne Mgr. Zuzany Holúbkovej a sudkyne JUDr. Gabriely Janákovvej v spore žalobcov 1/ V. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. č. XXX/XX, H., 2/ maloletý V. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. č. XXX/XX, H., 3/ K. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. č. XXX/XX, H., 4/ V. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. A. XX, A., 5/ C. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. A. XXX, A., 6/ F. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. A. XX, A., všetci žalobcovia právne zastúpení: JUDr. Juraj Ferenčík, PhD., s.r.o., advokátska kancelária so sídlom Krivá ul. č. 23, Košice, IČO: 51 034 336, proti žalovanému: KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom: Štefánikova 17, Bratislava, IČO: 31 595 545, právne zastúpeného FELIX NEUPAUER & PARTNERS, Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, IČO: 37 928 422, o ochranu osobnosti, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 16.03.2022, č.k. 27C/52/2020-105, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých vyhovujúcich výrokoch I. až VI. a vo výroku VIII. o trovách konania p o t v r d z u j e.

II. Žalobcom 1/ až 6/ p r i z n á v a voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. O výške trov rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie (tiež aj okresný súd) napadnutým rozsudkom rozhodoval o nároku žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do práv na ochranu osobnosti (§ 11 a nasl. Občianskeho zákonníka (OZ)), ktorý žalobcovia uplatnili na tom skutkovom základe, že v dôsledku dopravnej nehody spôsobenej s autobusom povinne zmluvne poisteným u žalovaného zomrela Bc. V. V. (obeť nehody), ktorá bola manželkou žalobcu 1/, matkou žalobcov 2/ a 3/, dcérou žalobkyne 4/ a sestrou žalobkyní 5/ a 6/. Konštatujúc judikatúrou ustálenú pasívnu vecnú legitimáciu žalovaného ako poisťovne, danosť príčinnej súvislosti nehody s nemajetkovou ujmovou žalobcov a zavinenie dopravnej nehody vodičom autobusu, sa súd prvej inštancie zaoberal intenzitou väzieb žalobcov s nebohovou a dôsledkami jej straty v ich životoch. Po porovnaní s rozhodovacou praxou v obdobných prípadoch a porovnaní s náhradami pre pozostalých po obetiach trestných činov (max. 21.750 eur pre rok 2017 podľa zák. č. 245/2006 Z.z.) priznal súd prvej inštancie pozostalému manželovi a maloletým deťom po 20.000 eur, matke 15.000 eur a sestram alebohej po 12.000 eur. Vo zvyšku (sestry nebohej žiadali 15.000 eur) žalobu zamietol a žalobcom priznal plnú náhradu trov konania zohľadňujúc, že žalobcovia boli v základe žaloby úspešní.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie, a to do vyhovujúcej časti podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný, ktorý žiadal napadnuté rozhodnutie zmeniť a žalobu zamietnuť. Rozhodnutie považoval za nesprávne a ohľadom výšky priznanej náhrady za nedostatočne odôvodnené. Podľa žalovaného

nedal súd prvej inštancie odpoveď na to, prečo by súdom priznaný základ nároku žalobcov neboli spôsobilé naplniť aj nižšie než priznané sumy. Bez toho sa podľa žalovaného jedná o rozhodnutie svojvoľné. Poukaz na rozhodnutia iných súdov nie je podľa žalovaného preskúmateľnou úvahou o súde o primeranosti výšky náhrady a uviedol viaceré rozhodnutia priznávajúce v obdobných vzťahoch s obeťou dopravnej nehody nižšie sumy. Poukázal tiež na nižšie sumy priznávané v niektorých európskych krajinách s priaznivejšími hospodárskymi podmienkami, ako Veľká Británia, Belgicko a Francúzsko. Za nesprávne považoval žalovaný zohľadnenie maximálnej výšky náhrady podľa zákona č. 215/2006 Z.z., podľa ktorého by bolo možné uvažovať o maximálnej sume náhrady 21.750 €, no v zmysle § 5 je táto suma maximálna aj pri viacerých oprávnených pozostalých a delí sa medzi nich rovným dielom, čo by v danom prípade predstavovalo 3.625 €. V zmysle neskoršej právnej úpravy (zák. č. 274/2017 Z.z.) dokonca menej. Prítom je podľa žalovaného súčasne významné, že nemajetková ujma z násilného tr. činu je kvalifikovanejšia ako v prípade nedbanlivostného.

3. Žalovaný ďalej namietal nedostatok príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou ako poistnou udalosťou a zásahom do osobnostných práv žalobcov, pretože tento zásah nastal až ako reakcia na priamy následok dopravnej nehody, ktorým bolo úmrtie obete nehody. Medzi dopravnou nehodou a zásahom do osobnostných práv žalobcov preto podľa žalovaného nie je vzťah priamej príčinnej súvislosti čo vylučuje poistné plnenie (§ 5 ods. 1 Zákona o PZP). Na podporu svojej argumentácie citoval žalovaný početnú judikatúru a uviedol, že súd prvej inštancie sa s otázkou príčinnej súvislosti a ustálenou rozhodovacou praxou v tejto otázke nevyšporiadal.

4. Žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniu žiadali rozsudok v napadnutej časti potvrdiť ako vecne správny. Rozhodnutie považovali za riadne odôvodnené aj v otázke výšky priznanej ujmy aj v otázke príčinnej súvislosti, danosť ktorej bola konštatovaná viacerými rozhodnutiami odvolacích súdov, ktoré citovali.

5. Odvolací súd preskúmal vec v zmysle ust. § 378 a nasl. CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v napadnutej vyhovujúcej časti potvrdiť podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP.

6. Odvolaním nebol napadnutý výrok VII. o zamietnutí zvyšku žaloby, preto je tento výrok rozhodnutia súdu prvej inštancie rozhodnutím odvolacieho súdu nedotknutý.

7. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, konštatuje správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia uvádza, že súd prvej inštancie v odôvodnení uviedol ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorých vec právne posúdil, uviedol právneteoretické východiská jeho aplikácie vrátane odkazov na relevantné rozhodnutia najvyšších súdnych autorít, ktoré tieto východiská uznávajú ako platné v súdnej praxi. Na druhú stranu súd prvej inštancie urobil dostatočné skutkové zistenia a zdôvodnil, ktoré z nich považuje za významné pre rozhodnutie o výške priznaného nároku. Bola to najmä povaha rodinných vzťahov a intenzita citových väzieb medzi žalobcami a nebohrou, ktoré boli pre súd prvej inštancie určujúce pri stanovení výšky priznanej náhrady. Správne tiež diferencoval výšku priznanej ujmy v závislosti od príbuzenského vzťahu žalobcov s nebohrou.

8. Priznanú výšku náhrady súd prvej inštancie správne porovnal s rozhodnutiami v obdobných veciach. Žalovaný nepovažuje toto porovnanie za správne a uvádza súdne rozhodnutia priznávajúce podľa neho v obdobných veciach nižšie sumy. Odvolací súd si je vedomý, že aj takéto rozhodnutia existujú. Pre posúdenie správnosti priznanej výšky náhrady je však podstatné, že porovnaním s obdobnými prípadmi sa úvaha súdu, ktorou sa náhrady nemajetkovej ujmy typicky určujú, vymedzuje iba rámcovo, aby bolo zrejmé, že sa nejedná o exces. Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy rádovo v tisícoch až desaťtisícoch eur, čo je akceptovateľný rozsah pri strate blízkeho človeka, nemožno posudzovať správnosť rozhodnutia súdu mierou stoviek až tisícov. Rozhodovanie, ktoré vychádza z úvahy súdu to neumožňuje a tak by v tom istom prípade z hľadiska odvolacieho prieskumu obstálo napríklad 10.000 eur ako aj 8.000 alebo 12.000 eur. Pre správnosť rozhodnutia o náhrade nemajetkovej ujmy sú podstatné východiská priznanej náhrady a jej súlad s realitou vonkajšieho sveta. To všetko odôvodnenie súdu prvej inštancie obsahovalo. Bez podrobnej znalosti právnych východísk nie je namieste námietka žalovaného o nižších náhradách priznávaných v niektorých ekonomicky vyspelejších krajinách. Ako relevantné prichádza do úvahy porovnanie s náhradami priznávanými v Českej republike a z tohto hľadiska napadnuté rozhodnutie ako porovnateľné obstojí (viď www.datanu.cz <<http://www.datanu.cz>>).

9. Súd prvej inštancie nepochybil ani pri porovnaní s výškou maximálnej náhrady vyplácanej obetiam trestných činov. Odvolací súd sa stotožňuje so žalovaným, že úmyselne spôsobená ujma predstavuje dôvod pre vyššiu náhradu ako v prípade ujmy z nebanlivosti. V prípade odškodňovania obetí trestných činov však musel zákonodarca prihliadať aj na fiškálne záujmy a možnosti štátu. Zákomom stanovené maximum, ktoré súd prvej inštancie správne uviedol pre rok 2017 vo výške 21.750 eur síce predstavuje dobré vodítko pri určovaní výšky náhrady, nepredstavuje však všeobecne platnú neprekročiteľnú výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Uvedený strop predstavuje totiž najmä hranicu možností štátu vyplácať túto náhradu z rozpočtových prostriedkov. Obmedzenie maximálnej štátom vyplácanej náhrady nemajetkovej ujmy a jej rozdelenie medzi všetkých pozostalých rovným dielom totiž nevyjadruje, že intenzita zásahu do práv na ochranu osobnosti jednotlivca sa znižuje s narastajúcim počtom dotknutých pozostalých a ani to, že by u všetkých bola rovnaká. Takýto záver je zjavne absurdný. Uvedená zákonná konštrukcia odškodňovania pozostalých po obetiach trestných činov štátom má naopak svoj dôvod v regulácii výdavkov štátu a rozdelenie náhrady rovným dielom je len vyjadrením akejsi elementárnej spravodlivosti rozdelenia štátom vyplácanej náhrady medzi viacerých pozostalých.

10. Napokon nie je dôvodná ani námietka nesprávneho posúdenia otázky príčinnej súvislosti. Odpoveď na žalobcom nastolenú otázku príčinnej súvislosti dáva v kontexte pasívnej vecnej legitímácie aj rozhodnutie NS SR zo dňa 31.07.2019 sp. zn. 6MCdo 1/2016 zverejnené tiež v Zbierke rozhodnutí a stanovísk NS SR pod R 61/2018 (citované v napadnutom rozsudku). Podľa záverov tohto rozhodnutia je škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o PZP aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla a poisťovňa je v spore o náhradu takejto ujmy pasívne vecne legitímovaná. Na závery uvedeného rozhodnutia NS SR nadviazal NS SR aj v neskoršej rozhodovacej praxi (sp. zn. 6Cdo 143/2017 z 27.02.2018, sp. zn. 6 Cdo 206/2017 z 27.02.2018 alebo sp. zn. 8Cdo 6/2018 zo dňa 27.09.2018), ktorá v súčasnosti predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax.

11. Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 9Cdo/87/2021 zo dňa 22.02.2022 k tu nastolenej otázke príčinnej súvislosti uviedol: „Vo všetkých citovaných rozhodnutiach (konštatujúcich danosť pasívnej vecnej legitímácie poisťovne - pozn. odvolacieho súdu) dovolací súd, hoc aj nie vždy výslovne, avšak z hľadiska právne jediného možného logického výkladu dospel k záveru, že dopravná nehoda s následkom smrti blízkej osoby predstavuje priamu a hlavnú príčinu zásahu do osobnostných práv pozostalých, nejde teda len o druhotný, sprostredkovaný zásah, ako to tvrdí žalovaná 2/. Iný záver ani nemožno prijať, pretože ak je existencia priamej príčinnej súvislosti jedným zo zákonných predpokladov úspešného uplatnenia nemajetkovej ujmy žalobcov v spore, dovolací súd by v týchto prípadoch nemohol dospieť k už konštantne judikovanému záveru o pasívnej legitímácii poisťovní v prípadoch náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých následkom smrti blízkej osoby pri dopravnej nehode, ak by zaujal právny názor, že ide len o subsidiárny, nepriamy následok poisťovej udalosti, t.j. dospel by k záveru o neexistencii priamej príčinnej súvislosti.“

12. Z uvedeného je zrejmé, že príčinná súvislosť medzi dopravnou nehodou a zásahom do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody nie je vylúčená, ako to uvádza žalovaný v odvolaní citujúc rozhodnutia so všeobecne platnými závermi o príčinnej súvislosti. V posudzovanom prípade bola naopak súdom prvej inštancie správne konštatovaná.

13. Vzhľadom na uvedené neboli odvolacie námietky žalovaného dôvodné a odvolací súd napadnuté rozhodnutie potvrdil, a to vrátane výroku o trovách konania, ktorý zodpovedal plnému úspechu žalobcov o základe nároku (I. ÚS 204/2017-13 z 19.04.2017). V konaní o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z porušenia práv na ochranu osobnosti je potrebné posudzovať úspech vo veci v zásade z hľadiska rozhodnutia o základe tohto nároku, teda z hľadiska danosti samotného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch a nie podľa pomeru priznanej/žalovanej sumy, ktorý je do istej miery závislý od úvahy súdu. Vychádzajúc z uvedeného boli žalobcovia v konaní plne úspešní a patrí im nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu tak ako rozhodol súd prvej inštancie.

14. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a v odvolacom konaní plne úspešným žalobcom priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

15. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať dovolanie za podmienok stanovených v ust. § 419 až § 425 CSP. Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.